

MÔ-ĐUN 4

MẠNG LƯỚI HỖ TRỢ TẠI ĐỊA PHƯƠNG

Mô-đun này tập trung vào việc khám phá và duy trì mạng lưới hỗ trợ chuyên môn cho cộng tác viên y tế thôn buôn tại địa phương. Để làm tốt công việc của mình, các cộng tác viên y tế thôn buôn sẽ cần có sự kết nối với các đồng nghiệp và các đơn vị tại cộng đồng, cũng như tìm được sự hỗ trợ cần thiết về chuyên môn và kỹ năng khi có nhu cầu.

TRỌNG TÂM KỸ NĂNG

- Đánh giá những thay đổi trong bối cảnh của địa phương.
- Xây dựng bản đồ mạng lưới hỗ trợ tại địa phương.
- Nhận thức về sự an lạc của cá nhân trong bối cảnh địa phương.

TRỌNG TÂM KIẾN THỨC

- Các thông tin cơ bản về đại dịch COVID-19.
- Các thông tin cơ bản về chương trình sức khỏe tại địa phương.

CẤU TRÚC CỦA MÔ-ĐUN

Mô-đun này sẽ có tổng thời gian tập huấn là 120 phút với cấu trúc như sau:

Bước 1	HOẠT ĐỘNG 1: <i>Khởi động và Thảo luận về những thay đổi trong bối cảnh địa phương</i>	30 phút
Bước 2	HOẠT ĐỘNG 2: <i>Vẽ tranh về tác động của thay đổi</i> <i>- Giải lao -</i>	40 phút
Bước 3	HOẠT ĐỘNG 3: <i>Vẽ sơ đồ mạng lưới hỗ trợ</i>	40 phút
Bước 4	<i>Tổng hợp nội dung và hoạt động cuối buổi</i>	10 phút

Lưu ý cho tập huấn viên:

Mô-đun này sử dụng hoạt động chơi, vẽ sáng tạo và công cụ vẽ sơ đồ mạng lưới hỗ trợ nhằm khuyến khích người tham gia hình dung rõ hơn về bối cảnh chung và tình hình các bên liên quan. Các công cụ này có tính tương tác và kích thích người tham gia ghi nhớ bằng hình ảnh. Từ đó, các công cụ này sẽ đơn giản hóa các khái niệm phức tạp, diễn giải kiến thức bằng cách thông dụng, dễ hiểu hơn. Vì thế sẽ phù hợp với các nhóm có trình độ học vấn và kinh nghiệm làm việc đa dạng.

Chuẩn bị:

- Bút/Bút chì
- Giấy A5
- Giấy A0 hoặc bảng
- Ảnh mẫu (Phụ lục 11)
- Băng dính
- Mẫu bảng 9
- Mẫu bảng 10.1
- Mẫu bảng 10.2

BƯỚC 1 : Khởi động và thảo luận về những thay đổi trong bối cảnh địa phương

Bước này gồm 01 hoạt động – Tổng thời gian: 30 phút

Sau bước này, người tham gia sẽ:

- Phân tích các sự kiện/ thay đổi trong bối cảnh của địa phương, bao gồm các khía cạnh: xã hội, kinh tế và chính sách.

Trong bước này, tập huấn viên sẽ thúc đẩy người tham gia xác định các thay đổi trong bối cảnh địa phương, đặc biệt là các sự kiện kinh tế, xã hội, chính sách cụ thể, có tác động đến đời sống và sinh kế của người dân. Hoạt động ở bước này này được thực hiện dưới dạng một trò chơi kích thích tư duy. Tuy nhiên, tập huấn viên vẫn có thể sử dụng các phương pháp thảo luận truyền thống tùy theo nhu cầu của tập huấn viên và người tham gia.

HOẠT ĐỘNG 1: Trò chơi ‘Tìm từ liên quan’

Thời gian: 30 phút

Cách thực hiện:

- Mỗi lượt chơi, tập huấn viên sẽ đọc to 1 từ khóa, và yêu cầu người tham gia **kể tên một sự kiện/ thay đổi tại thôn/ huyện/ tỉnh khiến họ liên tưởng tới từ đó.**
- Người tham gia có 5 – 10 giây để viết lên thẻ giấy tên một sự kiện hoặc một thay đổi nào đó tại địa phương, mà khiến họ liên tưởng tới từ khóa này. Khi có hiệu lệnh từ tập huấn viên, tất cả sẽ cùng giơ thẻ giấy của mình lên để mọi người cùng quan sát.
- Sau mỗi lượt chơi, tập huấn viên sẽ hỏi người tham gia một số **câu hỏi khai thác** để họ có thể mô tả và kể thêm về sự kiện hoặc sự thay đổi mà họ đã viết.
- Sau 4 -5 vòng chơi, hoặc khi nhận thấy đã khai thác được nhiều sự kiện/ sự thay đổi tại địa phương, tập huấn viên yêu cầu người tham gia sắp xếp các thẻ giấy theo 3 chủ đề lớn: **Thay đổi xã hội; Thay đổi chính sách; Thay đổi kinh tế;** và dán các thẻ lên bảng hoặc giấy A0 để thành một danh sách lớn.

Gợi ý từ khóa:

Tiến bộ; Bất ngờ; Sụt giảm; Căng thẳng; Tự hào; Xanh tươi; Hừng khởi; To lớn; Mất mát; Âm ảnh; Ăn mừng; Tăng cường; Khác?.....

Gợi ý câu hỏi khai thác:

- Tại sao từ khóa này khiến anh/ chị liên tưởng tới sự kiện hay sự thay đổi này?
- Sự kiện hay sự thay đổi này diễn ra khi nào, ở đâu? Diễn ra trong bao lâu?
- Anh/chị hãy kể sơ qua về sự kiện/ sự thay đổi này để mọi người cùng hiểu nó đã diễn ra như thế nào?

BƯỚC 1 : Khởi động và Thảo luận về những thay đổi trong bối cảnh địa phương (tiếp)

Bước này gồm 01 hoạt động – Tổng thời gian: 30 phút

HOẠT ĐỘNG 1: Trò chơi “Tìm từ liên quan” (tiếp)

Thời gian: 30 phút

Bảng 9: Những thay đổi trong bối cảnh địa phương

Thay đổi Xã hội	Thay đổi Chính sách	Thay đổi Kinh tế
Thanh niên về quê tránh dịch Covid	Thay đổi cán bộ Thôn/ Xã/ Huyện...	Thu nhập trung bình cao hơn hàng năm
Phong tỏa và giãn cách xã hội ở khu dân cư	Ngân sách cho chương trình sức khỏe ít đi	Vụ mùa bội thu
-----	-----	-----
-----	-----	-----

Tập huấn viên có ý tưởng hoạt động nào khác để tìm hiểu về bối cảnh địa phương?

BƯỚC 2: Phân tích tác động của bối cảnh địa phương tới đời sống và công việc của các cộng tác viên y tế thôn buôn

Bước này gồm 01 hoạt động – Tổng thời gian: 40 phút

Sau bước này, người tham gia sẽ:

- Phân tích được những tác động của thay đổi trong bối cảnh địa phương tới đời sống của mình, nhất là với công việc của cộng tác viên y tế thôn buôn.

Dựa trên danh sách những sự kiện và thay đổi tại địa phương từ hoạt động trước, ở bước này, người tham gia cùng khám phá về tác động của bối cảnh tới đời sống, và công việc của chính mình thông qua công cụ vẽ và tô màu. Kết quả của hoạt động là một bức tranh chung về tác động của bối cảnh địa phương. Hình thức truyền thống như thảo luận nhóm hay bài thuyết trình cũng có thể được sử dụng thay cho hoạt động vẽ tranh, tùy theo nhu cầu của tập huấn viên và người học.

HOẠT ĐỘNG 2: Vẽ tranh về tác động của thay đổi

Thời gian: 40 phút

Dựa trên danh sách các sự kiện có được từ hoạt động trước, người tham gia sẽ cùng vừa kể và vừa vẽ để mô tả tác động của những thay đổi trong bối cảnh địa phương.

Cách thực hiện hoạt động

- Tập huấn viên chia người tham gia thành 03 nhóm, mỗi nhóm sẽ được phân công một chủ đề để vẽ: Thay đổi xã hội – Thay đổi kinh tế - Thay đổi chính sách và một bộ ảnh biểu cảm để thể hiện cảm xúc đi kèm. Tập huấn viên có thể làm mẫu ví dụ một số ảnh đại diện cho các cảm xúc và tâm trạng khác nhau: *Ảnh một chiếc đĩa trống thể hiện sự trôi sụt của nền kinh tế. Ảnh một đứa trẻ đang khóc đại diện cho các trải nghiệm đau buồn và dễ tổn thương. Ảnh nhóm người đang cười đại diện cho niềm vui và sự hạnh phúc.*
- Mỗi nhóm có 20 phút để thảo luận từng câu hỏi và vẽ mô tả cho các câu trả lời cho các câu hỏi sau đây. Họ cũng có thể vẽ bằng bút, màu, giấy, hoặc xé dán tranh nếu muốn.
- 1. **Những thay đổi này ảnh hưởng như thế nào tới sức khỏe của tôi (cả thể chất và tinh thần)?**
- 2. **Những thay đổi này ảnh hưởng như thế nào đến gia đình tôi và cộng đồng quanh tôi?**
- 3. **Tất cả những điều vừa rồi ảnh hưởng như thế nào đến hiệu quả công việc của tôi – vai trò là một cộng tác viên y tế thôn buôn?**
- Sau khi hoàn thiện bức tranh, mỗi nhóm sẽ có 5-7 phút trình bày trước các nhóm khác về ý nghĩa bức tranh của mình, và có thể trả lời câu hỏi của các thành viên khác (nếu có) về bức tranh.
- Tập huấn viên có thể hỏi thêm câu hỏi phụ để khai thác làm rõ phần trình bày của nhóm nhỏ với nhóm lớn. Trong quá trình hoạt động, tập huấn viên nên tập trung và thể hiện lòng biết ơn với những chia sẻ cởi mở của người tham gia.

BƯỚC 2: Phân tích tác động của bối cảnh địa phương tới đời sống và công việc của các cộng tác viên y tế thôn buôn

Bước này gồm 01 hoạt động – Tổng thời gian: 40 phút

HOẠT ĐỘNG 2: Vẽ tranh về tác động của thay đổi (tiếp.)

Thời gian: 40 phút

Sau khi các nhóm trình bày xong, tập huấn viên có thể đặt câu hỏi khai thác thêm về những tác động của bối cảnh đến hiệu quả truyền thông về tiêm chủng. Ví dụ như:

- **Trước khi tham gia vào hoạt động này, anh/ chị đã từng nghĩ đến những tác động của các thay đổi này lên đời sống và công việc của mình chưa? Đã ai hỏi hay mình tự hỏi bản thân bao giờ chưa?**
- **Anh/ chị có cảm xúc gì khi làm bài tập này với cả nhóm?**
- **Trong nhóm có ý kiến giống/ khác nhau ra sao? Điều này thể hiện trong bức tranh chung của nhóm như thế nào?**
- **Anh/ chị có thấy cần thiết phải nghĩ về sự thay đổi và những tác động của sự thay đổi hay không? Vì sao?**

Sử dụng công cụ trực quan sinh động để mô tả vấn đề trong tập huấn. Tập huấn cho tập huấn viên tại Hà Nội. Nguồn: OUCRU, 2022.

Lưu ý cho tập huấn viên:

Trong khi thảo luận, tập huấn viên cần nhấn mạnh rằng: “*Sự thay đổi là không thể tránh khỏi, có những thay đổi tạo nên niềm vui, nhưng cũng có những thay đổi tạo nên cảm xúc không dễ chịu chút nào, và khiến cuộc sống, công việc của chúng ta khó khăn hơn. Và việc đối mặt và tìm cách vượt qua sẽ tốt hơn việc hơn là cố gắng lờ đi những tác động này. Việc xác định và phân tích những tác động này là bước đầu tiên và rất quan trọng để ta có thể tìm kiếm các biện pháp phù hợp để quản lý và thích nghi với sự thay đổi.*”

BƯỚC 3: Khám phá mạng lưới hỗ trợ tại địa phương

Bước này gồm 01 hoạt động – Tổng thời gian: 40 phút

Sau bước này, người tham gia sẽ:

- Có danh sách các đơn vị, cá nhân và mạng lưới địa phương có thể cung cấp sự hỗ trợ khi cần thiết.
- Cùng xây dựng một danh sách các gợi ý để thích nghi với sự thay đổi của bối cảnh địa phương.

Ở bước này, người tham gia sẽ thực hành công cụ “Phân tích đối tượng liên quan”. Trong khuôn khổ tập huấn, công cụ này đã được đơn giản hóa so với bản gốc. Việc nắm rõ về mạng lưới hỗ trợ chuyên môn sẽ giúp các cộng tác viên y tế thôn buôn thích nghi và ứng phó hiệu quả với sự thay đổi trong bối cảnh tại địa phương.

HOẠT ĐỘNG 3: Vẽ sơ đồ mạng lưới hỗ trợ

Thời gian: 40 phút

- Tập huấn viên giới thiệu công cụ Phân tích đối tượng liên quan, và giải thích các thành phần cơ bản của công cụ.
- Sau đó, tập huấn viên hướng dẫn và cùng người tham gia sử dụng công cụ để:

Tìm ra các mạng lưới, các đối tượng có liên quan đến công việc của cộng tác viên y tế thôn buôn.

Chỉ ra những cách mà các đối tượng liên quan có thể hỗ trợ cho cộng tác viên y tế thôn buôn tăng cường hiệu quả truyền thông về tiêm chủng.

Bảng 10.1: Công cụ Phân tích đối tượng liên quan

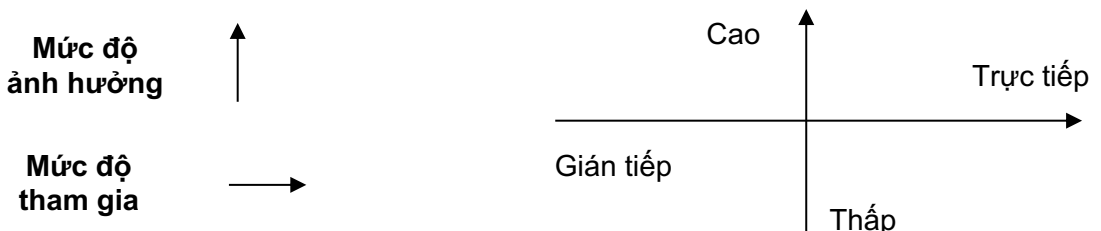

1. Liệt kê các đối tượng liên quan:

- **Ai** có liên quan đến hoạt động truyền thông về tiêm chủng ở cấp thôn/ huyện/ tỉnh?

2. Phân tích khả năng hỗ trợ từ các bên liên quan:

- Từng đối tượng có liên quan **tham gia** và **có sức ảnh hưởng như thế nào** tới các hoạt động truyền thông về tiêm chủng?

- Các đối tượng này có thể **hỗ trợ những gì** và hỗ trợ **như thế nào** để tăng hiệu quả truyền thông về tiêm chủng trong bối cảnh địa phương?

BƯỚC 3: Khám phá mạng lưới hỗ trợ tại địa phương (tiếp)

Hoạt động này gồm 01 hoạt động – Tổng thời gian: 40 phút

HOẠT ĐỘNG 3: Vẽ sơ đồ mạng lưới hỗ trợ (tiếp)

Thời gian: 40 phút

Bảng 10.2: Phân tích đối tượng liên quan đến truyền thông và tiêm chủng tại Đắk Lắk (ví dụ)

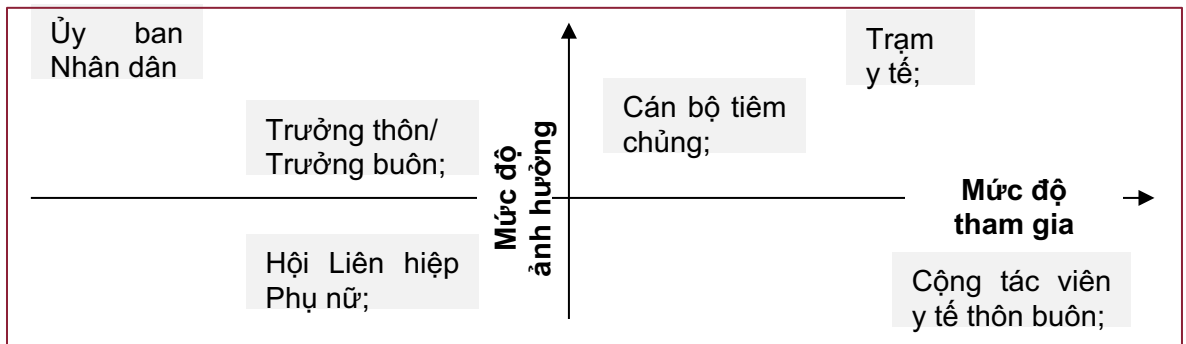

1. Liệt kê các đối tượng liên quan:

Trưởng thôn/ Trưởng buôn;
 Trạm y tế;
 Ủy ban Nhân dân
 Cán bộ tiêm chủng;
 Hội Liên hiệp Phụ nữ;
 Cộng tác viên y tế thôn buôn;
 Khác?

2. Phân tích khả năng hỗ trợ từ các bên liên quan:

Về sự tham gia và Mức độ ảnh hưởng:

Về hỗ trợ và cách hỗ trợ

Trưởng thôn/ Trưởng buôn;	Hỗ trợ kết hợp truyền thông trong buổi họp thôn, buôn
Hội Liên hiệp Phụ nữ	Hỗ trợ thông báo lịch tiêm chủng cho thành viên hội.
Ủy ban Nhân dân	Cấp ngân sách cho tập huấn, in tài liệu truyền thông.
Khác?	Khác?

BƯỚC 4: Tổng hợp nội dung và hoạt động cuối buổi

Thời gian: 10 phút

Tổng hợp nội dung: *Nhật ký Cộng tác viên y tế thôn buôn*

Tập huấn viên và người tham gia sẽ dành 5 phút để tự hỏi tưởng và hoàn thành câu hỏi tổng hợp nội dung trong cuốn Nhật ký Cộng tác viên y tế thôn buôn của mình.

Hoạt động cuối buổi: *Vòng tròn học hỏi*

Trong hoạt động này, mỗi người tham gia sẽ đứng thành vòng tròn. Tập huấn viên sẽ cầm một vật nói để truyền tay vòng quanh, ai cầm vật nói thì sẽ đến lượt phát biểu. Người cầm vật nói sẽ trả lời hai câu hỏi sau:

“Bạn đang cảm thấy như thế nào?”

“Bạn học được điều gì hữu ích nhất từ buổi tập huấn hôm nay?”

Những câu hỏi này giúp tập huấn viên hiểu hơn về tinh thần chung của nhóm và suy nghĩ cá nhân của những người tham gia. Hoạt động này cũng hữu ích cho người tham gia hỏi tưởng những nội dung quan trọng sau thời gian tập huấn dài cùng lượng thông tin, kiến thức nặng tính học thuật, đồng thời tạo không khí thư giãn, phù hợp với nhóm những người mới học, còn ngại thể hiện bản thân trước đám đông.

Những kết quả đầu ra cần có:

- Danh sách các sự kiện/ sự thay đổi tại địa phương, ở nhiều khía cạnh: xã hội, kinh tế, chính sách.
- Bức tranh về những tác động của bối cảnh địa phương lên đời sống và công việc của những cộng tác viên y tế thôn buôn.
- Sơ đồ Những đối tượng liên quan và những hỗ trợ của các đối tượng này với công việc của các cộng tác viên y tế thôn buôn.